

1 וְכִי תִשְׁנֶה וְלֹא תִעָשֶׂה אֶת כָּל הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה, וּבַהֲמִשְׁךָ הִפְרַשְׁהָ
2 נֹאמַר (במדבר טו כז) – שְׂמִימִימִים חֲטָאָה עַל שִׁגְגָה זו, וְכָל הַמִּצְוֹת הַיֵּינוּ
3 עֲבֹדָה זֶה הַשְׁקֹלָה כִּגְדָה כָּל הַמִּצְוֹת, דְּהֵינִי שְׂחִיבִים חֲטָאָה עַל
4 שִׁגְגָה עֲבֹדָה זֶה, וְכִתְיָב בְּסוּף הַפְּרָשָׁה לִגְבִי הַעֲבֹד עֲבֹדָה זֶה בְּמִזִּיד
5 (שם טו ל), וְהִנֵּפֶשׁ אֲשֶׁר תִּעָשֶׂה בְּיַד רָמָה וְגו' וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַזֵּה
6 מִקֶּרֶב עַמּוּהָ, הָרִי שֶׁהַעֲבֹד עֲבֹדָה זֶה בְּמִזִּיד חַיִּיב כֶּרֶת וּבִשְׁוֹג חַיִּיב
7 חֲטָאָה, וּמִכָּן שְׂכָתוֹב בִּפְרָשָׁה זו (שם כט) 'תֹּרְחָה אַחַת יִהְיֶה לָכֶם לַעֲשֹׂה
8 בְּשִׁגְגָה, שְׂדִין זֶה נִוְהָה בְּכָל הַשְּׁגָגוֹת שִׁבְתוּרָה, הוֹקֵשׁוּ בִּלְשֹׁם – כָּל
9 הַקֶּרְבָּנוֹת עַל שִׁגְגָה שֶׁל כָּל עֲבִירוֹת שִׁבְתוּרָה לְקַרְבַּן שִׁגְגָה עֲבֹדָה
10 זֶה, מִה לְהֵלֵךְ – בְּשִׁגְגָה עֲבֹדָה זֶה, דְּבָר שְׂחִיבִים עַל וְדִנּוֹ כֶּרֶת
11 וְשִׁנְגָה, הַטָּמֵא – הַתּוֹרָה מַחֲיִיבֵת לַהֲבִיא חֲטָאָה רַק עַל עֲבִירָה גְּמוּרָה
12 שֶׁאֵם עֲשָׂה בְּמִזִּיד חַיִּיב עֲלֶיהָ כֶּרֶת, אֵף כָּל – שֶׁאֵר עֲבִירוֹת שִׁבְתוּרָה,
13 דְּבָר שְׂחִיבִין עַל וְדִנּוֹ כֶּרֶת וְעַל שִׁנְגָה, הַטָּמֵא – אֵינוֹ חַיִּיב חֲטָאָה
14 אֲלָא עַל עֲבִירָה שֶׁאֵם עֲשָׂה בְּמִזִּיד חַיִּיב עֲלֶיהָ כֶּרֶת, וְחֻכְמִים דּוֹרְשִׁים
15 אֶת סְמִיכוֹת הַפְּסוּקִים כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוִּי, וְלֹא כְּמוֹנֵב שֶׁלְמַד מִסְּמִיכוֹת
16 הַפְּסוּקִים שֶׁהַשְּׁוֹג חַיִּיב חֲטָאָה אֵף אִם הִיתָה לוֹ יָדִיעָה בְּשַׁעַת מַעֲשֵׂה.
17 שׁוֹנִיו בְּבִרְיִיתָא (לעיל סח) – שְׁלֹמוֹנוֹב אֵף אִם הִיתָה לוֹ יָדִיעָה בְּשַׁעַת
18 מַעֲשֵׂה נִחְשָׁב כְּשׁוֹג, הַגְּמָרָא מְבֹאֵרֵת בְּמָה שִׁגְגָה. מִקְשָׁה הַגְּמָרָא:
19 וְאֵלָּא מוֹנֵב שִׁנְגָה בְּמָא, כְּלוֹמַר, כִּיּוֹן שִׁידַע בְּשַׁעַת מַעֲשֵׂה, שְׁהוּא
20 חֲטָאָה בְּמָה הוּא נִחְשָׁב שׁוֹג.
21 מִתְרַצָּה הַגְּמָרָא: בְּגוֹן שִׁנְגָה בְּקֶרֶב – שִׁידַע שֶׁעֲשָׂה אִיסוּר שִׁבְמִזִּיד
22 חַיִּיבִים עֲלֵיו כֶּרֶת, אֲבָל לֹא יָדַע שֶׁבִשְׁוֹג חַיִּיב עֲלֵיו קֶרֶב חֲטָאָה. וְרַבִּין
23 [רְבִי עֲקִיבָא] הַחֹלְקִים עַל מוֹנֵב סוֹבְרִים שִׁנְגָה קֶרֶב לֹא שְׂמָה
24 שִׁנְגָה, וְאֵינוֹ חַיִּיב חֲטָאָה אֲלָא אִם הִיהָ שׁוֹג בְּעִבְרָה עֲצֻמָּה וְכַפִּי
25 שִׁבּוּאָה לְהֵלֵךְ.
26 מְבֹרֵרֵת הַגְּמָרָא: וְרַבִּין הַסּוֹבְרִים שְׂצִירָה לְהִיט שׁוֹג בְּעִבְרָה עֲצֻמָּה,
27 שִׁנְגָה בְּמָא – בְּמָה צְרִיכָה לְהִיט הַשְּׁגָגָה, הָאֵם צְרִיךְ שִׁידַע שׁוֹג
28 בְּכָל הַעֲבִירָה, שֶׁלֹּא יָדַע כָּלֹל לֹא מִהֲלָאוֹ וְלֹא מִהֲכִרָתוֹ, אוֹ שֶׁאִפִּילוֹ
29 אִם יָדַע שְׁעוֹבֵר בִּלְאוֹ אֲלָא שֶׁלֹּא יָדַע שְׂחִיבִים עֲלֵיו כֶּרֶת הוּא נִחְשָׁב
30 שׁוֹג.
31 מְבִיאָה הַגְּמָרָא: נִחְלָקוּ בִּזְהָ אֲמוּרָאִים, רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר, בִּיּוֹן שִׁנְגָה
32 בְּכֶרֶת, אֵף עַל פִּי שְׂהוּדִיד בִּלְאוֹ, נִחְשָׁב שׁוֹג. וְרִישִׁי לְקִישׁ אָמַר, אֵינוֹ
33 נִחְשָׁב כְּשׁוֹג עַד שִׁנְגָה בִּלְאוֹ וְכֶרֶת.
34 הַגְּמָרָא מְבֹאֵרֵת אֶת טַעְמוֹ שֶׁל רִישִׁי לְקִישׁ: אָמַר רַבָּא, מָאִי מַעֲמָא
35 דְּרַבִּי שְׂמַעְיֹן בֶּן לְקִישׁ הַסּוֹבֵר שֶׁאֵינוֹ חַיִּיב חֲטָאָה עַד שִׁידַע שׁוֹג
36 בִּלְאוֹ וְכֶרֶת, אָמַר קֶרָא – נֹאמַר בְּפִסְקוֹ לַעֲנִין נְשִׂיא שְׂחֲטָא (וּקְרָא ד' כב),
37 'אֲשֶׁר נְשִׂיא יִחְטָא וְעָשָׂה אַחַת מִכָּל מִצְוֹת ה' אֱלֹהֵיו אֲשֶׁר לֹא
38 תַעֲשִׂינָהּ בְּשִׁנְגָה וְאִשָּׁם', מִשְׁמַע שֶׁאֵינוֹ חַיִּיב חֲטָאָה עַד שִׁנְגָה בִּלְאוֹ
39 וְכֶרֶת שְׂפָה, שֶׁבְּפִסְקוֹ כְּתוּב שֶׁעֲשָׂה אֶת הַמִּצְוֹת שִׁלֹּא תַעֲשִׂינָהּ,
40 דְּהֵינִי לֹא, בִּשְׁוֹג.
41 שׁוֹאֵלֵת הַגְּמָרָא: וְרַבִּי יוֹחָנָן הַסּוֹבֵר שֶׁאֵף אִם הוּדִיד בִּלְאוֹ חַיִּיב חֲטָאָה,
42 הֵא יִקְרָא דְּרַבִּי שְׂמַעְיֹן בֶּן לְקִישׁ מָא עֲבִיד לִיה – מִה יִשִּׁיב עַל
43 דְּרִשָּׁה זו.
44 מְשִׁיבָה הַגְּמָרָא: מִיָּבְעִי לִיה – פִּסְקוֹ זֶה נִצְרָךְ לוֹ לְבִדְתָּנָא בְּבִרְיִיתָא,
45 נֹאמַר לַעֲנִין יָחִיד שְׂחֲטָא (שם כז), 'וְאֵם נֶפֶשׁ אַחַת תִּחְטָא בְּשִׁגְגָה מִעַם
46 הָאֶרֶץ', וּמִכָּן שְׂכָתוֹב 'מִעַם' בְּמִים מִשְׁמַע שֶׁלֹּא כָּל עַם הָאֶרֶץ מְבִיאִים
47 חֲטָאָה, וְיֵשׁ לַמַּעַט פֶּרֶט לְמוֹמְרָה לְעֹבֵד עֲבִירָה בְּמִזִּיד, שֶׁאֵינוֹ מִתְּכַפֵּר
48 בְּחֲטָאָה אֵף אִם עֵבֵר עֲלֶיהָ בִּשְׁוֹג. רַבִּי שְׂמַעְיֹן בֶּן אֲלֶעָזָר אָמַר
49 מִשּׁוּם רַבִּי שְׂמַעְיֹן, דִּין זֶה שֶׁהַמּוֹמֵר אֵינוֹ מִתְּכַפֵּר בְּקֶרֶב לְלַמֵּד מִמָּה
50 שֶׁנֹּאמַר לַעֲנִין נְשִׂיא שְׂחֲטָא (שם כב), 'אֲשֶׁר לֹא תַעֲשִׂינָהּ בְּשִׁנְגָה
51 וְאִשָּׁם', וּבִסְמוּךְ כְּתוּב (שם כג) 'אוֹ הוּדִיעַ אֱלֹוֹי חֲטָאָתוֹ אֲשֶׁר חֲטָאָה בָּהּ
52 וְהִבִּיא אֶת קֶרְבָּנוֹ', מִשְׁמַע שֶׁאֵם מַחְמַת הַשְּׁגָגָה עֵבֵר אֶת הָאִיסוּר חַיִּיב
53 קֶרֶב, וְיֵשׁ לְלַמֵּד מִכָּן שֶׁהַשֵּׁב מִיָּדִיעָתוֹ – שֶׁאִילוֹ הִיהָ יוֹדַע שִׁישׁ
54 אִיסוּר בְּמַעֲשֵׂה זֶה הִיהָ נִמְנַע מִלַּעֲשׂוֹתוֹ, מְבִיא קֶרֶב עַל שִׁנְגָה, אֵךְ
55 אִם לֹא שֵׁב מִיָּדִיעָתוֹ – שֶׁאֵף אִילוֹ הִיהָ יוֹדַע שִׁישׁ אִיסוּר בְּמַעֲשֵׂה זֶה
56 לֹא הִיהָ נִמְנַע מִלַּעֲשׂוֹתוֹ, אֵינוֹ מְבִיא קֶרֶב עַל שִׁנְגָה. וְרַבִּי יוֹחָנָן
57 סוֹבֵר כְּרַבִּי שְׂמַעְיֹן בֶּן אֲלֶעָזָר שֶׁפִּסְקוֹ זֶה בֹּא לַמַּעַט מוֹמֵר.
58 הַגְּמָרָא מִקְשָׁה עַל שִׁטַּת רַבִּי שְׂמַעְיֹן בֶּן לְקִישׁ: תִּנֵּן בְּמַשְׁנָה (לְהֵלֵךְ עג),
59 אֲבוֹת מְלָאכָה הָאֲסוּרוֹת בִּשְׁבֹת, אֲרֵבְעִים חֲסֵר אַחַת, וְהוֹיָנוּ בָּהּ –

60 וְנִשְׁנִינָה וְנִתְּנוּ דְּבָרֵי מַשְׁנָה זו (שם ע"ב), מְבִינָא לָמָּה לִי – מְדוּעַ צְרִיךְ
61 הַתְּנָא לְפָרֵשׁ אֶת מִנְיַן הַמְּלָאכּוֹת, הָרִי בְּהַמִּשְׁךָ פִּירֵט אֶת כּוֹלָם, וְאֵינוֹ
62 נִמְנָה לְבַד כְּמָה מְלָאכּוֹת הֵן. וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, הַתְּנָא בֹּא לְהַשְׁמִיעֵנוּ
63 בְּמִנְיַן זֶה, שֶׁאֵם עָשָׂאן לְכָל הַמְּלָאכּוֹת בּוֹלֵן בְּהַעֲלֵם אַחֵר – שֶׁלֹּא
64 נִדְּעָה לוֹ בִּינְיָיִם שְׂחֲטָא, חַיִּיב חֲטָאָה עַל כָּל אַחַת וְאַחַת, וְלֹא דִי לוֹ
65 בְּחֲטָאָה אַחַת מִשּׁוּם חִילוּל שְׁבֹת. וּמִסִּימָת הַגְּמָרָא אֶת הָרִאשִׁי: הֵיכִי
66 מְשַׁכְּחָת לָהּ – הֵיכִן אַתָּה מוֹצֵא דִין זֶה שִׁידַע חַיִּיב חֲטָאָה עַל כָּל אַחַת
67 ואַחַת, בְּדוֹן שְׂבֹת וְשִׁנְגָה מְלָאכּוֹת – שִׁידַע שִׁיּוֹם זֶה הוּא שְׁבֹת אֲבָל
68 לֹא יָדַע שְׂמַלְאכּוֹת אֲלוֹ אֲסוּרוֹת בִּשְׁבֹת, וְאֵם כֵּן בְּשִׁלְמָא – מוֹבֵן הַדְּבָר
69 לַפְּחוֹת מִלֵּאכָה אַחַת הָאֲסוּרָה בִּשְׁבֹת, וְאֵם כֵּן בְּשִׁלְמָא – מוֹבֵן הַדְּבָר
70 דְּרַבִּי יוֹחָנָן דָּאֵמַר שְׂבִיּוֹן שִׁנְגָה בְּכֶרֶת אֵף עַל פִּי שְׂהוּדִיד בִּלְאוֹ חַיִּיב
71 חֲטָאָה, מְשַׁכְּחָת לָהּ – אַתָּה מוֹצֵא אוֹפֵן שְׁהִיָּה זְדוּן שְׁבֹת וְשִׁנְגָה
72 מְלָאכּוֹת, בְּגוֹן דִּידַע לָהּ לְשִׁבֹת בִּלְאוֹ – שִׁידַע שֶׁהַעֲשָׂה מְלָאכּוֹת
73 אֲלוֹ עוֹבֵר בִּלְאוֹ, אֲבָל לֹא יָדַע שְׂחִיבִים כֶּרֶת, וְזֶה נִחְשָׁב זְדוּן שְׁבֹת כִּיּוֹן
74 שְׁעֵבֵר עַל הֲלָאוֹ בְּמִזִּיד, וְחַיִּיב חֲטָאָה עַל כָּל מְלָאכָה וּמְלָאכָה כִּיּוֹן
75 שְׁהִיָּה שׁוֹג בְּכֶרֶת. אֵלָּא לְרַבִּי שְׂמַעְיֹן בֶּן לְקִישׁ דָּאֵמַר שֶׁאֵין חַיִּיב
76 חֲטָאָה עַד שִׁנְגָה בִּלְאוֹ וְכֶרֶת, דִּידַע לִיה לְשִׁבֹת בְּמָא – בְּמָה
77 נִקְרָא זְדוּן שְׁבֹת כְּשִׁשְׁגָה בְּכָל הַלֵּט מְלָאכּוֹת, הָרִי הוּא סְבוּר שְׁכָל
78 הַמְּלָאכּוֹת מוֹתֵרוֹת וְאֵינוֹ יוֹדַע שִׁישׁ חִילוּק בֵּין שְׁבֹת לְשֶׁאֵר הַיָּמִים.
79 מִתְרַצָּה הַגְּמָרָא: לְרִישׁ לְקִישׁ יֵשׁ לוֹמַר שְׂמִדוּבֵר דִּידַע לְתַחֲמוּבִין –
80 שִׁידַע שִׁישׁ אִיסוּר לְצֵאת בִּשְׁבֹת מִחוּץ לַתּוֹחֹם, שְׁהוּא אִיסוּר שֶׁאֵין
81 חַיִּיבִים עֲלֵיו קֶרֶב, וְנִשְׁנִינָה זֶה שֶׁשְׁנִינָה שֶׁהַשְּׁוֹג בְּכָל הַמְּלָאכּוֹת חַיִּיב
82 חֲטָאָה, שְׁנוּיָה אֱלִיָּא דְּרַבִּי עֲקִיבָא – לְשִׁטַּת רַבִּי עֲקִיבָא הַסּוֹבֵר
83 שֶׁאִיסוּר תַּחֲמוּבִין הוּא מִן הַתּוֹרָה, וְלִכְּךָ נִחְשָׁב זְדוּן שְׁבֹת כִּיּוֹן שְׁהוּא
84 יוֹדַע שִׁישׁ חִילוּק בֵּין שְׁבֹת לְשֶׁאֵר הַיָּמִים.
85 הַתְּבָאָר לַעֲלֵל שְׁלֹמוֹנוֹב שִׁנְגָה קֶרֶב שְׂמָה שִׁנְגָה, וְלִרְבִּין אֵינָה שִׁנְגָה.
86 הַגְּמָרָא מְבִיאָה בְּרִיִּיתָא בְּעֵנִין זֶה. שׁוֹאֵלֵת הַגְּמָרָא: מָאֵן תִּנָּא לָהּ
87 דִּתְּנִי קֶרֶב – מִי שְׁנָה בְּרִיִּיתָא זוֹ שֶׁשְׁנִינָה בָּהּ, שִׁנְגָה בָּהּ וְכֶרֶת – עֲשֵׂה
88 מְלָאכָה בְּשִׁנְגָה שְׁבֹת וְשִׁנְגָה מְלָאכּוֹת, שֶׁלֹּא יָדַע שְׁהִיּוֹם שְׁבֹת וְגַם לֹא
89 יָדַע שְׂמַלְאכּוֹת אֲלוֹ אֲסוּרוֹת, וְהוּא שִׁנְגָה הָאֲמוּר בְּתוֹרָה – זֶה וְדָאִי
90 נִקְרָא שׁוֹג, וְחַיִּיב חֲטָאָה. וְאֵם הוּדִיד בָּהּ וְכֶרֶת – עֲשֵׂה מְלָאכָה בְּדוֹן
91 שְׁבֹת וְזְדוּן מְלָאכּוֹת, שִׁידַע שְׁהִיּוֹם שְׁבֹת וְגַם יָדַע שְׂמַלְאכּוֹת אֲלוֹ
92 אֲסוּרוֹת, זֶה הֵיא מוֹזִיד הָאֲמוּר בְּתוֹרָה – זֶה וְדָאִי נִקְרָא מוֹזִיד וְאֵינוֹ
93 מְבִיא חֲטָאָה. שִׁנְגָה בְּשִׁבֹת וְהוּדִיד בְּמְלָאכּוֹת – שֶׁלֹּא יָדַע שְׁהִיּוֹם שְׁבֹת
94 אֲבָל יָדַע שְׂמַלְאכּוֹת אֲלוֹ אֲסוּרוֹת בִּשְׁבֹת, אוֹ שִׁנְגָה בְּמְלָאכּוֹת וְהוּדִיד
95 בְּשִׁבֹת – שֶׁלֹּא יָדַע שְׂמַלְאכּוֹת אֲלוֹ אֲסוּרוֹת בִּשְׁבֹת אֲבָל יָדַע שְׁהִיּוֹם
96 שְׁבֹת, אוֹ שֶׁאֵמַר יוֹדַע אֵינוֹ שְׂמַלְאכָה זֶה אֲסוּרָה אֲכָל אֵינוֹ יוֹדַע
97 שְׂחִיבִין [וְהָאֵם חַיִּיבִים] עֲלֶיהָ קֶרֶב אוֹ לֹא, בְּמִקְרָאִים אֲלוֹ נִקְרָא שׁוֹג
98 וְחַיִּיב חֲטָאָה. בְּמָא – כְּשִׁטַּת מִי שְׁנוּיָה. מְשִׁיבָה הַגְּמָרָא: בְּמוֹנֵב
99 הַסּוֹבֵר שִׁשְׁגָה קֶרֶב שְׂמָה שִׁנְגָה, וְלִכְּךָ גַּם בְּאוֹפֵן הַשְּׁלִישִׁי שֶׁלֹּא יָדַע
100 אִם חַיִּיבִים עֲלֶיהָ קֶרֶב הוּא נִחְשָׁב שׁוֹג.
101 לַעֲלֵל נִחְלָקוּ רַבִּי יוֹחָנָן וְרִישִׁי לְקִישׁ בְּדַעַת חֻכְמִים, אִם שִׁגְגָה בְּכֶרֶת וְהוּדִיד
102 בִּלְאוֹ אִם נִחְשָׁב שׁוֹג וְחַיִּיב חֲטָאָה. הַגְּמָרָא מְבֹאֵרֵת שִׁישׁ מִקְרָה שְׁבוּ
103 מוֹדָה רַבִּי יוֹחָנָן לְרִישִׁי לְקִישׁ: אָמַר אֲבִי, הִכָּל מוֹדִים בְּשִׁבְעָת בִּיטוּי,
104 שֶׁאֵין חַיִּיבִין עֲלֶיהָ קֶרֶב, עַד שִׁנְגָה בִּלְאוֹ שְׂפָה, כְּגוֹן שֶׁנִּשְׁבַּע שֶׁלֹּא
105 יֵאָכֵל וְשִׁכַח שֶׁנִּשְׁבַּע, וְאֲכָל.
106 מִקְשָׁה הַגְּמָרָא: הִכָּל מוֹדִים מָאֵן – לְמִי תַּחֲבוּן אֲבִי בְּמָה שֶׁאֵמַר הִכָּל
107 מוֹדִים, עַל כִּרְחָךְ לְרַבִּי יוֹחָנָן, וְאֵם כֵּן קִשָּׁה שְׁהִיָּה בְּשִׁיטָא – פִּשְׁטוֹ
108 הַדְּבָר שְׂמִדוּדָה רַבִּי יוֹחָנָן בִּשְׁבֹעַת בִּיטוּי, שְׁהִיָּה בִּי קֶרֶב רַבִּי יוֹחָנָן
109 שְׂחִיבִים קֶרֶב אֵף אִם לֹא שִׁגְגָה בִּלְאוֹ, הֵינִי דוּקָא דְּרַבָּא דְּאִיָּא –
110 בְּמִקּוֹם שִׁישׁ בְּכֶרֶת וְשִׁנְגָה בְּכֶרֶת, אֲכָל הִכָּא דְּלִיָּא – כֵּאֵן שֶׁאֵין בְּכֶרֶת,
111 לֹא אִמֹר שֶׁנִּחְשָׁב כְּשׁוֹג אִם אֵם לֹא שִׁגְגָה בִּלְאוֹ, שְׁהִיָּה אִם הִיהָ מוֹזִיד
112 בִּלְאוֹ אִם כֵּן בְּמָה הִיהָ שׁוֹג.
113 מִתְרַצָּה הַגְּמָרָא: קִלְקָא דְּעִתָּךְ אֲמִינָא – הֵייתָ מַעֲלָה עַל דַּעַתְךָ לּוֹמַר,
114 הוֹאִיל וְנִמָּה שְׂחִיבִים קֶרֶב עַל שְׁבֹעַת בִּיטוּי חִידוּשׁ הוּא, דְּכָכָל
115 הַתּוֹרָה בּוֹלָה לֹא אֲשַׁכְּחָן [לֹא מִצְּאֵנוּ] לֹא שֶׁאֵין בּוֹ כֶּרֶת דְּמִיָּיתִי
116 עֲלֶיהָ – שְׂצִירָה לְהִבִּיא עֲלֵיו קֶרֶב, וְהִכָּא מִיָּיתִי – וְכֵאֵן מְבִיא קֶרֶב
117 אֵף שְׁהוּא לֹא שֶׁאֵין בּוֹ כֶּרֶת, לִכְּךָ מוֹדִים חֻכְמִים שֶׁאֵף בִּי הוּדִיד בִּלְאוֹ
118 וְשִׁנְגָה בְּקֶרֶב נְמִי לְחִיבִים חֲטָאָה,

שבת: אָמַר רַב הוֹנָה, הִיָּה מְהֵלֶּךְ בְּדֶרֶךְ אֵיזָדָר וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ
אֵימָתִי שָׁבֶת, מוֹנֶה שְׁשֶׁה יָמִים מאותו יום ששם אל ליבו את
שכחתו, וּמִשְׁמֵר יוֹם אַחֵר – את היום השביעי לשם שבת. חֲזִיָּא כֹּה
רַב אֱמִיר, מִשְׁמֵר יוֹם אַחֵר, דְּהֵינּוּ אֵת הַיּוֹם שאחר היום שעומד בו,
וּמוֹנֶה לֵאחֲרָיו שְׁשֶׁה יָמִים כימות החול.
מבאר הגמרא: בְּמֵאָה קָמִילָגַי – במה נחלקו רב הונא וחיא בר רב.
מֵר – רב הונא סָבַר, שִׁישׁ לוֹ לַמְנוּת בְּכַרְיִיתוֹ שֶׁל עוֹלָם, שִׁמִּי החול
נמנו תחילה. וְיָמַר – חיא בר רב סָבַר, בְּאַדָּם הָרִאשׁוֹן, שנברא בערב
שבת, ויום הראשון למנינו היה שבת.
מקשה הגמרא על חיא בר רב: מִיִּתְיָבִי – הקשו בני הישיבה על דברי
חיא בר רב, שנינו בברייתא, הִיָּה מְהֵלֶּךְ בְּדֶרֶךְ אֵיזָדָר וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ אֵימָתִי
שָׁבֶת, מִשְׁמֵר יוֹם אַחֵר לְשִׁשָּׁה יָמִים – מהי כוונת הברייתא, לֹא –
האם אין הכוונה שמוֹנֶה שְׁשֶׁה יָמִים כימות החול וּמִשְׁמֵר יוֹם אַחֵר,
שכן משמע הלשון 'יום אחד לששה' יום אחד אחר ששה ימים.
מתרצת הגמרא: לֹא, כוונת הברייתא היא שִׁמְשָׁמֵר יוֹם אַחֵר לשם
שבת, וּמוֹנֶה אַחֲרָיו שְׁשֶׁה יָמִים כימות החול.
מקשה הגמרא: אִי הָכִי – אם כן שהכוונה משמר יום אחד ומונה
אחריו ששה ימים, מדוע שנה התנא 'מִשְׁמֵר יוֹם אַחֵר לְשִׁשָּׁה',
שמשמע שמשמר יום אחד לשם שבת אחר ששה ימים, 'מִשְׁמֵר יוֹם
אַחֵר וּמוֹנֶה שְׁשֶׁה יָמִים' מִיִּבְעֵי לִיָּה – היה צריך התנא לשנות. וְעוֹד קשה,
תִּנְיָא בְּבִרְיִיתָא, הִיָּה מְהֵלֶּךְ בְּדֶרֶךְ אֵיזָדָר וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ אֵימָתִי
שָׁבֶת, מוֹנֶה שְׁשֶׁה וּמִשְׁמֵר יוֹם אַחֵר, ומשמע שלא כחיא בר רב
הסובר שמונה קודם יום אחד לשם שבת. אומרת הגמרא: תִּיּוֹבְתָא –
לכאורה דבר זה הוא פירכא (דרכ חייא) [דְּחִיָּא] בִּרְבִּי. מסיקה
הגמרא: תִּיּוֹבְתָא – אכן פירכא היא, ונדרו דבריו.
הגמרא דנה עוד בענין זה: אָמַר רַבָּא, בְּכָל יוֹם וְיוֹם מששת הימים
שנוהג בהם כימות החול, אֵינוֹ עוֹשֶׂה לוֹ אֵלָּא בְּרִי פְּרָנְסָתוֹ – כמה
שצריך למחיתו של אותו יום, מפני פיקוח נפש, [כִּי מְהֵרָא יוֹמָא]
שמשמרו לשם שבת, שביום זה אינו עושה מלאכה.
מקשה הגמרא: וְהָהוּא יוֹמָא לִיְמוֹת – וכי באותו יום עליו למות, הלא
לא התירו לו לעשות בכל יום אלא לצורך אותו יום, ואם כן ביום זה
שאינו עושה כלום ממה יחיה.
מתרצת הגמרא: דְּעָבִיד – עושה מְאֵתְמוֹל – ביום שלפני אותו יום
שהוא משמר לשם שבת מלאכה בשיעור שְׁתֵּי פְּרָנְסוֹת.
חוזרת הגמרא ומקשה: וְדִילְמָא מְאֵתְמוֹל שָׁבֶת הוּא – שמה יום
האתמול שבת הוא, ואם עושה בו מלאכה בשיעור שתי פרנסות
נמצא שעושה מלאכה בשבת שלא לצורך פיקוח נפש.
מתרצת הגמרא: אֵלָּא צָרִיךְ לוֹמַר שֶׁכָּל יוֹם וְיוֹם עוֹשֶׂה לוֹ מְלָאכָה
בשיעור פְּרָנְסָתוֹ של אותו יום, וּמִפְּלִיז בְּהָהוּא יוֹמָא שמשמרו לשם
שבת.
שואלת הגמרא: וְהָהוּא יוֹמָא מִיִּנְפֵר לִיָּה – במה הוא ניכר
שמשמרו לשם שבת, הרי עושה בו מלאכה כבשאר הימים.
משיבה הגמרא: בְּקִידוּשָׁא וְאִבְדִּילָתָא שעושה בכניסתו וביציאתו.
הגמרא דנה עוד בענין זה: אָמַר רַבָּא, אִם הִיָּה מְכִיר מְקַצֵּת הַיּוֹם
שְׁנִיצָא בֹּי – שאינו יודע באיזה יום בשבוע יצא לדרך אבל יודע כמה
ימים עברו מיום שיצא לדרך, עוֹשֶׂה מְלָאכָה כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם בּוֹלוֹ –
יכול לעשות מלאכה ביום השמיני ליציאתו, וכן בכל שבוע עושה
מלאכה באותו יום, שהרי ודאי שלא יצא לדרך בשבת.
מקשה הגמרא: פְּשִׁטָּא – פשוט הדבר שיכול לעשות מלאכה באותו
יום.
מתרצת הגמרא: מָהוּ דְּתִימָא – שמה תהא סבור לומר בִּין דְּשָׁבֶת
לֹא נִפְּיק – שבשבת ודאי לא יצא לדרך, בְּמַעְלֵי שָׁבֶתָא [נִמְיָ] לֹא
נִפְּיק – גם בערב שבת ודאי לא יצא, שאין דרך לצאת לדרך בערב
שבת מפני כבוד השבת, וְהָאִי – אדם זה, אִי נִמְיָ בְּחִמְשָׁה בְּשָׁבֶתָא
נִפְּיק לִישְׁתְּרִי לִיָּה לְמִיעֵבַד מְלָאכָה תְּרִי יוֹמִי – אף אם יצא לדרך
ביום חמישי יהא מותר לעשות מלאכה שני ימים, כלומר שיהיה
מותר לו לעשות מלאכה ביום השמיני ליציאתו, שהוא אותו יום

קָא מִשְׁמַע לָן – משמיענו אביי שאין הדבר כן, וגם כאן סוברים רבנן
שאינו נקרא שוגג אם שגג בקרבן, ולכן מודה רבי יוחנן שאינו חייב
קרבן עד שישגוג בלאו.
הגמרא מקשה על אביי: מִיִּתְיָבִי – הקשו בני הישיבה על דברי אביי,
שנינו בברייתא, אֵיזָדָר שְׁנֵגַת שְׁבוּעַת בִּיטוּי לשעבר, איך שייך
שיהיה אדם חייב חטאת על שבועת ביטוי לשעבר, שאם נשבע על
להבא, כגון שבועה שלא אוכל, מובן שיש מקרה שנקרא שוגג, כגון
שבשעה שעבר על שבועתו ואכל שחש שנשבע, אבל אם נשבע על
לשעבר, כגון שבועה שאכלתי, והוא לא אכל, קשה איך שייך שיהיה
שוגג, הרי אם בשעה שנשבע שאכל היה סבור שאכל, אנוס הוא
ואינו חייב קרבן. מבאר הגמרא: כגון שֶׁאִם אָמַר יוֹדֵעַ אֵנִי
שְׁשִׁבּוּעָה זוֹ אֶסְוֶה, אֲכַל אֵינִי יוֹדֵעַ אִם תִּיְבִין עָלַי קֶרֶן אוֹ לֹא,
זוהי שבועת ביטוי לשעבר שחייב עליה חטאת. ומוכח ששגגת קרבן
שמה שגגה, ולא כאביי שאמר הכל מודים בשבועת ביטוי שאין
חייבים עליה קרבן עד שישגוג בלאו שבה.
מתרצת הגמרא: הָאִי מְנִי – ברייתא זו בשיטת מי היא שנויה, בשיטת
מוֹנֶה הָיָא, הסובר בכל מקום ששגגת קרבן שמה שגגה, אבל לדעת
חכמים הסוברים בכל מקום ששגגת קרבן אינה שגגה, גם בשבועת
ביטוי אינה שגגה.
(הגמרא מביאה מימרא זו בלשון אחרת: לִישְׁנָא אַחֲרֵינָא – לשון
אחר, מְנִי – כדעת מי שנויה ברייתא זו שבשבועת ביטוי חייב חטאת
על שגגת קרבן, אֵיִלְמָא – אם נאמר שהיא כדעת מוֹנֶה, אם כן
פְּשִׁטָּא – פשוט הדבר שחייב קרבן, הִשְׁתָּא – עכשיו שְׁכָל הַתּוֹרָה
דְּלָאוּ חִידוּשׁ הוּא שחייב קרבן על שגגתו, אָמַר מוֹנֶה שְׁנֵגַת קֶרֶן
שְׁמָה שְׁנֵגָה, הָכָא בשבועת ביטוי, דְּחִידוּשׁ הוּא שחייב קרבן אף
שהוא לאו שאין בו כרת, האם לֹא כָּל שְׁכָן שחייב חטאת אף על
שגגת קרבן, ומדוע הוצרכה הברייתא לשנות דין זה. אֵלָּא לֹא – על
כרחי צריך לומר שברייתא זו כדעת רַבָּנָן הָיָא, ואף שבכל התורה
סוברים רבנן ששגגת קרבן אינה שגגה, בשבועת ביטוי שיש בה
חידוש שחייב קרבן אף שהוא לאו שאין בו כרת, מודים רבנן ששגגת
קרבן שמה שגגה. וְתִיּוֹבְתָא דְּאִבְיִי – ופירכא היא על דברי אביי
שאמר שהכל מודים בשבועת ביטוי שאין חייבים עליה קרבן עד
שישגוג בלאו שבה. מסיקה הגמרא: תִּיּוֹבְתָא – אכן פירכא היא,
ונדרו דבריו).
הגמרא מבאר שיש אופן נוסף שרבי יוחנן הסובר שאם שגג רק
בכרת חייב חטאת מודה לרשי לקיש הסובר שדווקא אם שגג גם
בלאו חייב חטאת: וְאָמַר אֲבִי, הַכָּל מוֹדִים בְּזֹר שאכל תְּרוּמָה
בשוגג, שֶׁאֵין תִּיְבִין עָלַי חוּמֵשׁ עַד שִׁישְׁגוּג בְּלָאוּ שָׁבָה – שיהיה
סבור שהיא חולין ואין עובר בלאו באכילתם.
מקשה הגמרא: הַכָּל מוֹדִים מָאֵן – למי התכוין אביי במה שאמר הכל
מודים, על כרחי לרַבִּי יוֹחָנָן, ואם כן קשה שהרי פְּשִׁטָּא – פשוט
הדבר שמודה רבי יוחנן בתרומה, שהרי כִּי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן שחייב
קרבן אף אם לא שגג בלאו, דווקא הִיכָא דְּאִיכָא – במקום שיש חיוב
כֶּרֶת ושגג בכרת, אבל הִיכָא דְּלִיכָא – במקום שאין חיוב כֶּרֶת לֹא
אמר שנחשב כשוגג אף אם לא שגג בלאו, שהרי אם היה מזיד בלאו
אם כן במה שגג.
מתרצת הגמרא: מָהוּ דְּתִימָא – שמה תהא סבור לומר שְׁמִיתָה ביד
שמים בְּמָקוֹם כֶּרֶת של שאר עבירות עוֹמְדָה, וְכִי שֶׁנֶּה בְּמִיתָה –
שהיה סבור שאין על זה חיוב מיתה ביד שמים, נִמְיָ לִיְתִיב – גם
יתחייב חומש כמו אם שגג בכרת, קָא מִשְׁמַע לָן – משמיענו אביי
שמיתה ביד שמים אינה בכרת, ואינו נחשב שוגג להתחייב בחומש
עד שיהיה שוגג בלאו.
הגמרא מביאה דעה החולקת על אביי: רַבָּא אָמַר, מִיתָה ביד שמים
בְּמָקוֹם כֶּרֶת עוֹמְדָה, וְחוּמֵשׁ בְּמָקוֹם קֶרֶן קָאִי – עומד, ולכן סובר
רבי יוחנן שכמו שחייבים קרבן על שגגת כרת, כך חייבים חומש על
שגגת מיתה ביד שמים.
הגמרא דנה מה יעשה מי ששכח את חשבון הימים ואינו יודע מתי

1 בשבוע שבו יצא לדרך, וביום התשיעי ליציאתו, שהרי אף אם יצא
2 לדרך ביום חמישי בשבת, שהוא היום הסמוך ביותר לשבת שיכול
3 לצאת בו לדרך, יום התשיעי אינו שבת. קא משמע לן רבא, דזימנין
4 דמשפח שיירתא ומקרי ונפיק – שלפעמים מזדמנת שיירה היוצאת
5 בערב שבת ויוצא עמהם, ולכן אין לו לעשות מלאכה אלא בשמיני.
6 שנינו במשנה (לעיל טז): הוידע עיקר שבת ועשה מלאכות הרבה
7 בשבתות הרבה, חייב על כל שבת ושבת. וברישא שנינו, השוכח
8 עיקר שבת ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה אינו חייב אלא
9 חטאת אחת. הגמרא מבארת מנין למדו הלכות אלו. שואלת הגמרא:
10 מנהני מילי – מה המקור לדינים אלו שלפעמים חייב חטאת על כל
11 שבת ושבת ולפעמים חייב חטאת אחת על כמה שבתות.
12 משיבה הגמרא: אמר רב נחמן אמר רבה בר אבונה, תרי קראי
13 בתרי – שני פסוקים כתובים, האחד (שמות לא טז) 'ושמרו בני ישראל
14 את השבת', שנזכר בו 'שבת' בלשון יחיד, משמע שאין הכתוב
15 מקפיד אלא על שבת אחת, ובתרי פסוק נוסף (שמות לא יג) (ואת
16 'את') שבתותי תשמורו, שנזכר בו 'שבתותי' בלשון רבים, משמע
17 שמקפיד על כולם, הא פיצד ניישב הפסוקים שלא יהיו סותרים, כך
18 יש לבאר, הפסוק 'ושמרו בני ישראל את השבת' מלמד שיש
19 שמירה אחת לשבתות הרבה, דהיינו שיש אופן שמביא חטאת אחת

20 על כמה שבתות, והפסוק 'ואת שבתותי תשמורו' מלמד שיש
21 שמירה אחת לכל שבת ושבת, דהיינו שיש אופן שמביא חטאת על
22 כל שבת ושבת, ומסר הכתוב לחכמים לפרש באיזה אופן מדבר כל
23 פסוק, ופירשו שהפסוק המחייב חטאת אחת מדבר בשוכח עיקר
24 שבת, שהכל שגגה אחת, והפסוק המחייב חטאת על כל שבת מדבר
25 בשוכח שהיום שבת אבל יודע עיקר שבת, שהימים שבינתים נחשבים
26 ידיעה לחלק.
27 מתקיף לה רב נחמן בר יצחק, אדרבה, איפכא מסתברא,
28 שמהפסוק 'ושמרו בני ישראל את השבת' שנזכרה בו השבת בלשון
29 יחיד יש ללמוד שמירה אחת לכל שבת ושבת – שלכל שבת יש
30 שמירה בפני עצמה, דהיינו שיש אופן שמביא חטאת על כל שבת
31 ושבת, ומהפסוק 'ואת שבתותי תשמורו' שנזכרה בו השבת בלשון
32 רבים יש ללמוד שמירה אחת לשבתות הרבה – שלכל השבתות יש
33 שמירה אחת, דהיינו שיש אופן שמביא חטאת אחת על כמה שבתות.
34 שנינו במשנה (לעיל טז): הוידע שהוא שבת ועשה מלאכות הרבה
35 בשבתות הרבה [לפי שלא ידע שמלאכות אלו אסורות], חייב על כל
36 אב מלאכה ומלאכה. וברישא שנינו, הוידע עיקר שבת [אבל שכח
37 שהיום שבת] ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה, חייב על כל
38 שבת ושבת.